

Haraszthy Ágoston

Magyar ember, aki két államot tett Amerikában gazdaggá és boldoggá.

Világszerte elismerik a magyaroknak, ennek az aránylag maroknyi népfajtának tehetségét. De kevesen tudják, hogy két amerikai állam is egy magyar tehetségnek, ötletességének, tudásának köszönheti gazdagságát, boldogságát.

Haraszthy Ágoston nevű magyar ezredesnek köszönheti ma már világhírű bortermelését — California.

Haraszthy Ágoston a negyvennyolcas szabadságharc leverése után vándorolt ki ide Amerikába. Birtokait elkobozták és menekülnie kellett a száműzetésbe. — A fiatal Haraszthy, aki különben grófi családból származott, egy Halász nevű társával Wisconsin államban telepedett le először, ahol — ez a terület akkoriban még lakatlan volt — lefoglalt magának egy termékeny völgyet. Telepéseket vont bele munkájába és mindjárt lefektette a mai Sioux City alapjait. A telepéseknek hamarosan kitünően ment a soruk, mert Haraszthy meghonosította a komló termelést. Alig pár év múlva már kétmillió dollárt jövedelmezett a komlótermelés.

Haraszthy néhány év múlva kibékült a bécsi kormánnyal, a mely megengedte neki, hogy mintegy 180 ezer dollár értékű készpénzt és egyéb családi vagyont kivihessen Amerikába.

Haraszthy ezt a pénzt nagyarányú üzleti vállalkozásaiba fektette be. Vásárolt két gőzhajót és azokon szállította termését a piacra. Minden szépen és simán ment volna, ha hőstünet nem hajtotta volna egyre előre kalandos és nyughatatlan természete.

Ebben az időben nyitlak meg a californiai aranymezők. Megindult a népvándorlás az új ígéret-földje felé. Haraszthy felpakolta családját ekhós szekekre, birtokait átadta telepéstársainak és elindult nyugatra. Kilenc hónapig vonult a karavánja, amíg elérkeztek teméntelen viszontagság után a mai San Diego helyére, ahol akkoriban csak pár nyomoruságos vályogkunyhó állott. A magyar honfoglaló volt az, aki a mostani nagy kikötőváros első alapjait lerakta. Rendet és

fegyelmet teremtett a bevándorolt kalandornépség között. Állandó harc folyt az indiánok és az ujonnan jöttek között, de három év alatt győzedelmeskedett Haraszthy csodálatos szervező lángeszze és rendezettek lettek a viszonyok.

Haraszthy azonban nem tudott babérait nyugodni. Rövid idő múlva California állam pénzverdésének az élére került, mert volt egy találmánya, melynek segítségével az aranyat nagyobb mennyiségben tudta kiolvasztani az aranyrögökből, mint azelőtt.

De amint ez a kiváló emberrel történni szokott, áskálódni kezdtek ellene, úgy hogy rövidesen megundorodott az aranytól.

Ekkor támadt az a gondolata, hogy az arany helyett szőlővel fog foglalkozni. Szőlő abban az időben ismeretlen fogalom volt az országban. Haraszthy nagyarányban kezdte meg a szőlőművelést Magyarországból hoztatott venyigék segítségével. Öt év alatt megvetette California mai gazdagságának alapját, szőlőtermést. Erdemeinek elismeréséül elnevezték a kaliforniai bor apjának.

Ebben az időben írta meg nagy művét a bortermelésről, amely még ma is tankönyvként szerepel minden szakiskolában. Ő maga önzetlen és majdnem szegény maradt.

De nem pihent babérait. Bevezette egy középamerikai államban, Nicaraguában a cukornádtermelést és ezzel egy csapásra nemcsak ő maga, hanem az egész ország gazdaggá lett. De ekkor nagy csapás érte. Imádott feleségét elragadta a sárgaláz. Hamarosan meghalt édesapja is. A két halál buskomorrá tette a tetterős férfit. Egy délután elbucsuzott fiától azzal, hogy átmegy egyik birtokára a fűrészmalmost megtekinteni. Erről az utarról nem tért soha többé vissza. Állítólag egy folyóba veszett. De holttestét sohasem találták meg. Unokái ma is élnek. Közbecsülésben, óriási vagyon birtokában. De már teljesen elangolosodtak.

